

Lisabon Portugalsko

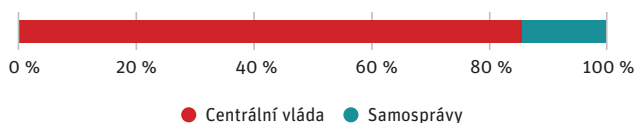
● **MĚSTO:**
0,5 mil. obyvatel

● **METROPOLITNÍ OBLAST**
2,8 mil.
(-0,2% pop. změna /5 let)

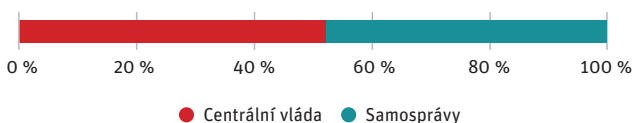
HDP: 100 % průměru HDP EU28
(-1,7% prům. roční změna HDP /5 let)

Jak fungují finance samospráv v Portugalsku

VEŘEJNÉ PŘÍJMY

KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

Portugalsko má systém **tří úrovní samosprávy** skládající se z regionů, obcí a farností. V pevninském území Portugalska však regionální úroveň neexistuje a užívá se zde jen členění na obce a farnosti; úroveň místní samosprávy tak v Portugalsku představuje 308 obcí (municípios), 3 091 farností (freguesias) a dva ostrovní autonomní regiony. V pevninském Portugalsku je 278 obcí a 2 882 farností, zatímco na Azorách je 19 obcí a 155 farností a na Madeiře 11 obcí a 54 farností.

Fiskální nastavení určuje portugalská ústava. Reforma finančního práva z roku 2007 vytvořila Obecní sociální fondy (FSM) – účelově vázané dotace určené k financování specifických výdajů ve vzdělávání, zdravotní a sociální péči; zároveň poskytla obcím až 5% podíl na dani z příjmu fyzických osob. Zákon o financování obcí z roku 2007 také zjednodušil mezivládní systém transferů a zreformoval systém obecního účetnictví. Nový zákon o financování obcí z roku 2013 a novela z roku 2018 posílily transparentnost systému, fiskální udržitelnost a odpovědnost jednotlivých aktérů.

Samosprávy hrají významnou roli ve veřejných investicích; jsou zodpovědné za 52 % z veškerých veřejných investic (OECD unitární státy 51%). Veřejné investice samospráv však představují jen 0,8 % HDP, (OECD unitární státy 1,7 %). Samosprávy v Portugalsku byly těžce zasaženy krizí a mezi lety 2007 a 2017 klesaly jejich investice v průměru o 5 % za rok.

Vládní dotace a transfery tvořily v roce 2016 přibližně třetinu celkových příjmů samospráv (OECD unitární státy 49 %). Reforma obecních výdajů, začínající v roce 2019 navýší dotace obcím o 1–1,2 mld., včetně nového podílu obcí na příjmu z DPH.

Daňové příjmy jsou významným zdrojem příjmů regionů a obcí; daně tvoří 41 % jejich příjmů (OECD unitární státy 39 %). Přesto je výnos z daní relativně nízký a tvoří 2,5 % HDP a 10 % veřejných daňových příjmů (OECD unitární státy 4 % a 20%).

Dva autonomní regiony mají jistou míru daňové autonomie; zachovávají si téměř všechny národní daňové příjmy vybrané na svém území, určují jejich sazby (včetně DPH, daně z příjmu fyzických osob, daně z příjmu právnických osob a daně spotřební) a mohou také zavádět nové daně.

Obecní daňové příjmy zahrnují jak daně sdílené, tak vlastní. Od roku 2007 obce dostávají podíl z daně z příjmu fyzických osob, přičemž podíl je omezen na max. 5 % daňových příjmů a obce se mohou rozhodnout pro snížení tohoto procenta. Vlastní obecní daní je daň z nemovitosti – vybírána každoročně za budovy a pozemky. Aby nový režim daně z nemovitosti měl reálnější podklad, došlo k novému zhodnocení katastrální hodnoty 5 mil. nemovitostí. **Příjmy z daně z nemovitosti tvoří 32 % daňových příjmů samospráv, 13 % celkových příjmů samospráv a 0,8 % HDP (OECD 1,1 %).**

Zákon o financování obcí z roku 2013 zrušil daň z převodu nemovitosti, která negativně přispívala k vytváření extenzivní zástavby na předměstích; toto zrušení však nebylo nikdy reálně implementováno. Daň z převodu nemovitosti tak v roce 2016 představovala téměř 14 % obecních daňových příjmů a 6 % z celkových příjmů samospráv. Obce také vybírají daň z vozidla a daňové přírůžky z příjmu právnických osob (derrama). **Dohromady regionální a obecní daně z příjmu fyzických osob tvoří 0,4 % HDP, 17,2 % z daňových**

příjmů samospráv a 7 % z celkových příjmů samospráv. Regionální a obecní daně z příjmu právnických osob tvoří 0,3 % HDP, 10 % daňových příjmů samospráv a 4,2 % celkových příjmů samospráv. DPH tvoří 0,4 % HDP, 15 % z daňových příjmů samospráv a 6 % z celkových příjmů samospráv.

Autonomní regiony Azory a Madeira dostávají speciální transfery od centrální vlády: paušální dotace, regionální fond soudržnosti, vnitrostátní spolufinancování s financováním EU a financování projektů veřejného zájmu.

Transfery obcím z centrální úrovně odpovídají 18,5 % z průměrného výnosu ze tří hlavních daní (daň z příjmu právnických osob, daň z příjmu fyzických osob a DPH). Tyto výnosy jsou sdruženy do Fondu finanční rovnováhy (FEF). FEF se dále dělí na dva fondy: Obecný obecní fond (Fundo Geral Municipal, FGM) a Fond obecní soudržnosti (Fundo de Coesão Municipal, FCM). Prostředky z FGM jsou rozděleny z hlediska populace, rozlohy a ostatních nákladových faktorů; jejich alokace je založena na daňové kapacitě obcí a na obecním indexu sociálního rozvoje. Mezi další obecní dotace spadají cílené dotace z Obecního sociálního fondu (Fundo Social Municipal, FSM).

Poplatky tvoří 18 % celkových příjmů samospráv (OECD 15 %). Tři procenta příjmů samospráv tvořily roce 2016 výnosy z majetku (nájem, prodej aktiv), což je více než průměr OECD (2 % v roce 2016).

Zdroj: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Observatory-on-Subnational-Government-Finance-and-Investment.htm>